

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

2. märts 2010*

Liidetud kohtuasjades C-175/08, C-176/08, C-178/08 ja C-179/08,

mille ese on EÜ artiklite 68 ja 234 alusel Bundesverwaltungsgerichti (Saksamaa) 7. veebruari 2008. aasta ja 31. märtsi 2008. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 29. aprillil 2008, menetlustes:

Aydin Salahadin Abdulla (C-175/08),

Kamil Hasan (C-176/08),

Ahmed Adem,

Hamrin Mosa Rashi (C-178/08),

Dler Jamal (C-179/08)

* Kohtumenetluse keel: saksa.

versus

Bundesrepublik Deutschland,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, R. Silva de Lapuerta ja P. Lindh, kohtunikud C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Schiemann, P. Küris, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen (ettekandja), T. von Danwitz ja A. Arabadjiev,

kohtujurist: J. Mazák,
kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 2. juuni 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- A. Salahadin Abdulla, esindaja: *Rechtsanwältin* A. Lex,

- K. Hasan ja D. Jamal, esindaja: *Rechtsanwalt* T. Grüner,

- A. Adem ja H. Mosa Rashi, esindaja: *Rechtsanwalt* C. Heidemann,

- Saksamaa valitsus, esindajad: M. Lumma, C. Blaschke ja N. Graf Vitzthum,

- Itaalia valitsus, esindaja: I. Bruni, keda abistas *avvocato dello Stato* G. Albenzio,

- Küprose valitsus, esindaja: D. Lysandrou,

- Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: V. Jackson, keda abistas *barrister* T. Ward,

- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: M. Condou-Durande, F. Erlbacher ja F. Hoffmeister,

olles 15. septembri 2009. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused käsitlevad nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/83/EÜ miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta (ELT L 304, lk 12; ELT eriväljaanne 19/07, lk 96; edaspidi „direktiiv”) artikli 11 lõike 1 punkti e koostoimes direktiivi artikli 2 punktiga c tõlgendamist.

- 2 Eelotsusetaotlused esitati vastavalt Iraagi kodanike A. Salahadin Abdulla, K. Hasani, A. Ademi ja tema abikaasa H. Mosa Rashi ning D. Jamali (edaspidi koos „põhikohtuasjades kaebuse esitajad”) ja Saksamaa Liitvabariigi, keda esindab Bundesministerium des Innern (liitvabariigi siseministeerium), keda omakorda esindab Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (liitvabariigi migratsiooni- ja pagulasamet, edaspidi „Bundesamt”), vaheliste kohtuvaidluste raames, mis käsitlevad nimetatud isikute pagulaseisundi kehtetuks tunnistamist.

Õiguslik raamistik

Pagulaseisundi konventsioon

- 3 Genfis 28. juulil 1951 allkirjastatud pagulaseisundi konventsioon (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. kd, lk 150, nr 2545 (1954)) jõustus 22. aprillil 1954. Seda

täiendati 31. jaanuari 1967. aasta pagulasseisundi protokolliga, mis jõustus 4. oktoobril 1967 (edaspidi „Genfi konventsioon”).

- 4 Genfi konventsiooni artikli 1 jaotise A punkti 2 esimese lõigu kohaselt kohaldatakse mõistet „pagulane” isiku suhtes, kes „põhjendatult kartes tagakiusamist rassi, usu, rahvuse, sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste pärast viibib väljaspool kodakondsusjärgset riiki ega suuda või kartuse tõttu ei taha saada sellelt riigilt kaitset või kes viibib kodakondsusetuna väljaspool oma endist asukohariiki ega suuda või kartuse tõttu ei taha sinna tagasi pöörduda”.

- 5 Genfi konventsiooni artikli 1 jaotise C lõige 5 sätestab:

„Konventsiooni ei kohaldata jaotises A nimetatud isikule, kui ta

[...]

5) ei saa oma kodakondsusjärgse riigi kaitsest enam keelduda, sest pagulaseks tunnistamise asjaolud on lakanud olemast;

Seda lõiget ei kohaldata käesoleva artikli jaotise A lõikes 1 käsitletud pagulasele, kel on mõjuva põhjusena kodakondsusjärgse riigi kaitsesest keeldumiseks esitada eelnenud tagakiusamine”.

Liidu õigusnormid

- 6 ELL artikli 6 lõike 1 esimene lõik sätestab:

„Liit tunnustab 7. detsembri 2000. aasta Euroopa Liidu põhiõiguste hartas, nagu seda on kohandatud 12. detsembril 2007. aastal Strasbourgis, sätestatud õigusi, vabadusi ja põhimõtteid, millel on aluslepingutega võrreldes samaväärne õigusjõud.”

- 7 Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta”) artikkel 18 näeb ette:

„Varjupaigaõigus tagatakse [...] Genfi konventsiooni [...] sätete ning Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu [...] kohaselt.”

8 Direktiivi põhjendused 2 ja 3 näevad ette:

„(2) Oma erakorralisel istungil Tamperes 15. ja 16. oktoobril 1999 otsustas Euroopa Ülemkogu püüelda sellise Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomise poole, mis põhineb [...] Genfi konventsiooni [...] täielikul kohaldamisel, millega kinnitatakse mittetagasisaatmise põhimõtet ja tagatakse, et kedagi ei sunnita naasma tagakiusajate küüsi.

(3) Genfi konventsioon [...] sätesta[b] pagulaste kaitse alase rahvusvahelise õiguskorra nurgakivi.”

9 Direktiivi põhjendus 10 täpsustab:

„Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis [...] hartas tunnustatud põhimõtteid. Eelkõige püütakse käesoleva direktiiviga tagada varjupaigataotlejate ja nendega kaasas olevate pereliikmete inimväärikuse ja varjupaigaõiguse austamine.”

10 Direktiivi põhjendused 16 ja 17 on sõnastatud järgmiselt:

„(16) Tuleks sätestada pagulasseisundi määratlemise ja sisu miinimumnõuded, millest liikmesriikide pädevad siseriiklikud asutused juhinduksid Genfi konventsiooni kohaldamisel.

(17) On vaja kehtestada ühised kriteeriumid varjupaigataotlejate tunnustamiseks pagulastena Genfi konventsiooni artikli 1 tähenduses.”

11 Direktiivi artikkel 1 sätestab:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on sätestada kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute pagulasteks või muidu rahvusvahelist kaitset vajavateks isikuteks kvalifitseerimise miinimumnõuded ning antud kaitse sisu.”

12 Direktiivi artikli 2 punktides a, c–e ja g on määratletud järgmised mõisted:

„a) *rahvusvaheline kaitse* – punktides d ja f määratletud pagulasseisund ja täiendava kaitse seisund;

[...]

c) *pagulane* – kolmanda riigi kodanik, kes põhjendatud kartuse tõttu rassilise, usulise, rahvusel, poliitilistel vaadetel või teatavasse sotsiaalsesse gruppi kuulumisel põhineva tagakiusamise ees viibib väljaspool kodakondsuse riiki ja ei saa või kõnealuse kartuse tõttu ei taha anda ennast nimetatud riigi kaitse alla, või kodakondsuseta isik, kes samadel põhjustel, nagu eespool nimetatud, väljaspool

varasema alalise elukoha riiki viibides ei saa või kõnealuse kartuse tõttu ei taha sinna tagasi pöörduda, ja kelle suhtes ei kohaldata artiklit 12;

- d) *pagulasseisund* – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku tunnustamine pagulasena liikmesriigi poolt;
- e) *täiendava kaitse nõuetele vastav isik* – kolmanda riigi kodanik [...], kes ei kvalifitseeru pagulaseks, kuid kellega seoses on ilmnunud põhjendatud alus arvata, et asjaomane isik seisaks oma päritoluriiki [...] tagasipöördumisel silmitsi reaalse ohuga kannatada tõsist kahju vastavalt artiklile 15 [...] ning kes ei saa või kõnealuse ohu tõttu ei taha anda ennast nimetatud riigi kaitse alla;

[...]

- g) „*rahvusvahelise kaitse taotlus* – kolmanda riigi kodaniku [...] taotlus kaitse saamiseks liikmesriigilt, mida võib käsitada pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi taotlemisena [...]

¹³ Direktiivi artiklid 13 ja 18 sätestavad, et liikmesriigid annavad pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi kolmanda riigi kodanikule, kes vastab vastavalt kas selle direktiivi II ja III või II ja V peatükis sätestatud nõuetele.

- 14 Direktiivi artikkel 4, mis kuulub direktiivi II peatüki „Rahvusvahelise kaitse taotluste hindamine” alla, määratleb faktide ja asjaolude hindamise tingimused ja sätestab lõikes 1:

„Liikmesriigid võivad lugeda taotleja kohuseks esitada niipea kui võimalik kõik elemendid, mis on vajalikud rahvusvahelise kaitse taotluse põhjendamiseks. Koostöös taotlejaga on liikmesriigi kohus hinnata taotluse asjaomaseid elemente.”

- 15 Direktiivi artikli 4 lõikes 3 on täpsustatud elemendid, mida tuleb arvestada kaitse taotluse individuaalsel läbivaatamisel.

- 16 Direktiivi artikli 4 lõikes 4 on sätestatud, et „[a]sjaolu, et taotlejale on juba osaks saanud tagakiusamine [...] või tagakiusamise [...] otsene ähvardus, on arvestatav märk taotleja põhjendatud tagakiusamishirmu [...] kohta, kui puudub mõjuv põhjus arvata, et kõnealune tagakiusamine [...] ei kordu.”

- 17 Samuti direktiivi II peatükki kuuluva artikli 5 lõige 1 lisab, et põhjendatud tagakiusamishirm võib lähtuda sündmustest, mis on aset leidnud pärast seda, kui taotleja lahkus päritoluriigist.

- 18 Samasse II peatükki kuuluv direktiivi artikkel 6 „Tagakiusajad või tõsise kahju põhjustajad” sätestab:

„Tagakiusajad või tõsise kahju põhjustajad on muu hulgas järgmised:

- a) riik;

- b) riiki või olulist osa riigi territooriumist valitsevad parteid või organisatsioonid;

- c) mitteriiklikud osalised, kui on võimalik tõestada, et punktides a ja b nimetatud osalised, sealhulgas rahvusvahelised organisatsioonid, ei saa või ei taha pakkuda kaitset tagakiusamise või tõsise kahju eest vastavalt artikli 7 määratlusele.”

¹⁹ Samasse peatükki kuuluva artikli 7 „Kaitse pakkujad” lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„1. Kaitset võivad pakkuda:

- a) riik või

- b) riiki või olulist osa riigi territooriumist valitsevad parteid või organisatsioonid, sealhulgas rahvusvahelised organisatsioonid.

2. Kaitset pakutakse üldiselt juhul, kui lõikes 1 nimetatud osalised astuvad mõistlikke samme, et vältida tagakiusamist või tõsise kahju kannatamist, rakendades muu

hulgas tõhusat õigussüsteemi tagakiusamise või tõsise kahju tekitamisena käsitatavate tegude avastamiseks, menetlemiseks ja karistuse määramiseks, ning kui kõnealune kaitse on taotlejale kättesaadav.”

- 20 Direktiivi III peatükki „Pagulaseks kvalifitseerumine” kuuluva artikli 9 lõiked 1 ja 2 määratlevad tagakiusamisaktid. Selle artikli lõike 3 kohaselt peab direktiivi artiklis 10 nimetatud tagakiusamise põhjuste ja tagakiusamisaktide vahel olema seos.
- 21 Direktiivi artikli 10 „Tagakiusamise põhjused” – mis kuulub samuti direktiivi III peatükki – lõige 1 määratleb elemendid, mida tuleb tagakiusamise kõigi viie põhjuse hindamisel arvesse võtta.
- 22 Samasse peatükki kuuluv direktiivi artikkel 11 „Lõpetamine” sätestab:

„1. Kolmanda riigi kodanik [...] lakkab olemast pagulane, kui ta:

[...]

- e) ei saa enam jätkuvalt keelduda andmast end selle riigi kaitse alla, mille kodakondsus tal on seetõttu, et olemast on lakanud asjaolud, millega seoses teda pagulaseks tunnistati;

[...]

2. Lõike 1 punkt[i] e [...] kohaldamisel võtavad liikmesriigid arvesse, kas asjaolude muutumine on nii olulise ja püsiva iseloomuga, et pagulase tagakiusamishirmu ei saa enam lugeda põhjendatuks.”

23 Direktiivi IV peatükki „Pagulasseisund” kuuluv direktiivi artikkel 14 „Pagulasseisundi tühistamine, lõpetamine või selle uuendamisest keeldumine” sätestab:

„1. Liikmesriigid tühistavad, lõpetavad või keelduvad uuendamast kolmanda riigi kodanikule [pädeva] asutuse poolt antud pagulasseisundit seoses pärast käesoleva direktiivi jõustumist esitatud taotlustega rahvusvahelise kaitse saamiseks, kui ta ei ole artikli 11 kohaselt enam pagulane.

2. Ilma et see piiraks pagulase kohust vastavalt artikli 4 lõikele 1 avaldada kõik asjaomased faktid ja esitada kõik tema käsutuses olevad asjaomased dokumendid, tõendab pagulasseisundi andnud liikmesriik individuaalselt, et asjaomane isik ei ole enam või ei ole kunagi olnud pagulane vastavalt kõnealuse artikli lõikele 1.

[...]”

24 Direktiivi V peatükki „Alus täiendava kaitse saamiseks” kuuluv artikkel 15 „Tõsine kahju” sätestab:

„Tõsine kahju seisneb järgmises:

a) surmanuhtlus või hukkamine või

b) taotleja piinamine või ebainimlik või väarikust alandav kohtlemine või karistamine päritoluriigis või

c) tõsine ja individuaalne oht tsiviilisiku elule või isikupuutumatusele juhusliku vägivald tõttu rahvusvahelise või riigisisese relvastatud kokkupõrke puhul.”

25 Vastavalt direktiivi artiklitele 38 ja 39 jõustus direktiiv 20. oktoobril 2004 ning see tuli siseriiklikusse õigusesse üle võtta hiljemalt 10. oktoobril 2006.

Siseriiklik õigus

- 26 Varjupaigamenetluse seaduse (Asylverfahrensgesetz, edaspidi „AsylVfG”) § 3 lõige 1 sätestab:

„Välismaalane on [Genfi konventsiooni] tähenduses pagulane siis, kui teda ohustavad tema kodakondsusriigis ohud, mis on loetletud välismaalaste elamisõigust käsitleva seaduse [Aufenthaltsgesetz] § 60 lõikes 1 [...]”

- 27 Välismaalaste elamisõigust käsitleva seaduse § 60 „Riigist väljasaatmise keeld” – mis kuulub elamisõiguse lõppemist käsitlevasse peatükki – lõikes 1 on sätestatud:

„[Genfi] konventsiooni kohaselt ei saadeta välismaalast riigist välja sellisesse riiki, kus tema elu või vabadus on ohus rassi, usu, kodakondsuse, sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste pärast. [...]”

- 28 19. augusti 2007. aasta seadusega elamis- ja varjupaigaõigust käsitlevate direktiivide rakendamise kohta (Gesetz zur Umsetzung aufenthalts- und asylrechtlicher Richtlinien der Europäischen Union, *Bundesgesetzblatt* 2007 I, lk 1970) muudetud AsylVfG § 73 lõike 1 esimene ja teine lause sätestavad:

„Varjupaiga ja pagulasseisundi andmine tunnistatakse kehtetuks kohe, kui selle aluseks olnud tingimused on lakanud. See kehtib eelkõige siis, kui isik ei saa enam jätkuvalt

keelduda andmast end selle riigi kaitse alla, mille kodakondsus tal on, seetõttu et on lakanud olemast asjaolud, millega seoses talle varjupaik või pagulasseisund anti [...]”

- ²⁹ AsylVfG sama § 73 lõike 1 kolmanda lause kohaselt ei tunnistata varjupaiga ja pagulasseisundi andmist kehtetuks siis, „kui välismaalane võib oma keeldumist anda end kodakondsusriigi kaitse alla põhjendada kaalukate põhjustega, mis tulenevad eelmisest tagakiusamisest [...]”

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

- ³⁰ Põhikohtuasjades kaebuse esitajad sisenesid aastatel 1999–2002 Saksamaale ja taotlesid seal varjupaika.
- ³¹ Oma vastavate taotluste toetuseks viitasid nad eri põhjustele, mille alusel neil oli hirm tagakiusamise ees Iraagis Saddam Hussein Baathi partei režiimi poolt.
- ³² Bundesamt andis neile pagulasseisundi 2001. ja 2002. aastal.
- ³³ Muutunud olukorra tõttu Iraagis algatas Bundesamt aastatel 2004 ja 2005 huvitatud isikutele väljastatud pagulase dokumentide kehtetuks tunnistamise menetluse.

- 34 Nende menetluste tulemusel tunnistas ta nimetatud dokumendid ajavahemikul 2005. aasta jaanuarist 2005. aasta augustini võetud otsustega kehtetuks.
- 35 2005. aasta juulist oktoobrini tehtud kohtuotsustega tühistasid pädevad halduskoh- tud kehtetuks tunnistamise otsused. Nad leidsid sisuliselt, et arvestades äärmiselt ebastabiilse olukorraga Iraagis ei olnud võimalik asuda seisukohale, et on toimunud väljastatud pagulase dokumentide kehtetuks tunnistamist õigustav asjaolude olulise ja püsiva iseloomuga muutumine.
- 36 Saksamaa Liitvabariigi esitatud apellatsioonkaebuste alusel tühistasid kõrgemad hal- duskohtud 2006. aasta märtsis ja augustis tehtud kohtuotsustega esimese kohtuastme otsused ning jätsid kehtetuks tunnistamise otsuste peale esitatud tühistamisnõuded rahuldamata. Tuginedes asjaolude olulise iseloomuga muutumisele Iraagis, leid- sid nimetatud kohtud, et põhikohtuasjades kaebuse esitajad olid tol hetkel kaitstud endise režiimi all osaks saanud tagakiusamise eest ning nendega seoses ei esinenud ühtegi muul põhjusel väga tõenäolise tagakiusamise uut ähvardust.
- 37 Põhikohtuasjades kaebuse esitajad esitasid apellatsiooniastmes tehtud kohtuotsuste peale kassatsioonkaebused Bundesverwaltungsgerichtile, taotledes esimeses kohtu- astmes tehtud otsuste kinnitamist.
- 38 Nimetatud kohus leiab, et pagulasseisund lõpeb siis, kui esiteks olukord pagulase päritoluriigis on oluliselt ja püsivalt muutunud ning kui pagulase tagakiusamishirmu põhjendavad asjaolud, mille alusel tema pagulasseisundit tunnustati, on lakanud,

ja teiseks, kui huvitatud isikul ei ole muid põhjusi karta „tagakiusamist” direktiivi tähenduses.

- 39 Bundesverwaltungsgericht on seisukohal, et direktiivi artikli 11 lõike 1 punktis e kasutatud väljend „riigi kaitse” tähendab sedasama mis direktiivi artikli 2 punktis c kasutatud mõiste „nimetatud riigi kaitse” ning viitab ainult kaitsele tagakiusamise eest.
- 40 Kaitse nimetatud direktiivi alusel ja Genfi konventsiooni alusel ei hõlma kaitset üldiste ohtude eest. Küsimust, kas pagulast saab kohustada naasma oma päritolumaale, kus valitsevad üldised ohud, ei saa analüüsida, lähtudes pagulasseisundi lõppemisest AsylVfG § 73 lõike 1 alusel. Sellest sättest saab lähtuda üksnes hiljem, kui tuleb välja selgitada, kas asjaomane isik tuleb oma päritolumaale välja saata.
- 41 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, et apellatsioonimenetluse raames tehtud tuvastuste kohaselt, millega ta on seotud, ei saa põhikohtuasjades kaebuse esitajad Iraaki tagasipöördumisest keeldumiseks tugineda eelnenud tagasikiusamisaktidest tulenevale mõjule. Ta tuletab sellest, et tema ees ei ole võimalik tugineda eelnenud tagakiusamisega seotud „mõjuvale põhjusele”, mida peetakse silmas AsylVfG § 73 lõike 1 kolmandas lauses ning Genfi konventsiooni artikli 1 jaotise C lõike 5 teises lauses.
- 42 Ta märgib sellegipoolest, et pagulasseisundi kehtetuks tunnistamine ei too endaga tingimata kaasa Saksamaal elamise õiguse kaotamist.

43 Neil asjaoludel otsustas Bundesverwaltungsgericht menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule igas põhikohtuasjas järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas [...] direktiivi [...] artikli 11 lõike 1 punkti e tuleb tõlgendada nii, et sõltumata [Genfi konventsiooni] artikli 1 jaotise C punkti 5 teisest lausest kaotab isik kohe oma pagulasseisundi, kui on ära langenud pagulasseisundi tunnustamise aluseks olnud põhjendatud kartus tagakiusamise ees direktiivi artikli 2 punkti c mõttes ning ka muudel põhjustel ei pea pagulane tundma kartust põhjendatud tagakiusamise ees direktiivi 2004/83 artikli 2 punkti c mõttes?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav: kas direktiivi [...] artikli 11 lõike 1 punkti e alusel pagulasseisundi lõppemise eelduseks on see, et riigis, mille kodanik on pagulane,
 - a) on olemas kaitse pakkuja direktiivi 2004/83 artikli 7 lõike 1 mõttes, ning kas seejuures on piisav, et kaitse pakkumine on võimalik ainult rahvusvaheliste relvajõudude abil,

 - b) pagulast ei ähvarda ükski direktiivi 2004/83 artikli 15 mõttes tõsine oht, mis võiks kaasa tuua täiendava kaitse andmise direktiivi artikli 18 alusel, ja/või

 - c) julgeoleku seisukohast on olukord stabiilne ning üldised elutingimused tagavad toimetulekumiinimumi?

3. Kas olukorras, kus senised asjaolud, mille alusel tunnistati isik pagulaseks, on ära langenud, tuleb uusi teistlaadseid tagakiusamise asjaolusid

a) hinnata lähtuvalt tõenäosuskriteeriumist, millest lähtutakse pagulaseks tunnistamisel, või kohaldatakse asjaomase isiku kasuks teistsuguseid hindamiskriteeriumeid,

b) hinnata direktiivi [...] artikli 4 lõikes 4 ette nähtud tõendamiskoormise kergendamist arvestades?"

⁴⁴ Euroopa Kohtu presidendi 25. juuni 2008. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-175/08–C-179/08 kirjalikuks ja suuliseks menetlemiseks ning kohtuotsuse tegemiseks. Euroopa Kohtu presidendi 4. augusti 2008. aasta määrusega eraldati kohtuasi C-177/08 teistest kohtuasjadest ning kustutati Euroopa Kohtu registrist.

Euroopa Kohtu pädevus

⁴⁵ Põhikohtuasjades esitasid kaebuse esitajad oma rahvusvahelise kaitse taotlused enne direktiivi jõustumist 20. oktoobril 2004.

⁴⁶ Juhul kui isiku pagulasseisund lõppes direktiivi artikli 11 alusel, näeb direktiivi artikli 14 lõige 1 nimetatud seisundi kehtetuks tunnistamise ette vaid siis, kui rahvusvahelise kaitse taotlus esitati pärast nimetatud direktiivi jõustumist.

47 Rahvusvahelise kaitse taotlused, millega seoses eelotsusetaotluse esitanud kohus oma küsimused esitas, ei ole seega *rationae temporis* direktiivi kohaldamisalas.

48 Tuleb siiski meelde tuletada, et kui siseriiklike kohtute esitatud küsimused puudutavad ühenduse õigusnormi tõlgendamist, peab Euroopa Kohus põhimõtteliselt otsuse tegema. EÜ artiklite 68 ja 234 sõnastusest ega viimati nimetatud artikliga kehtestatud menetluse eesmärgist ei tulene, et EÜ asutamislepingu autorid soovisid jätta Euroopa Kohtu pädevusest välja eelotsusetaotlused direktiivi kohta juhul, kui liikmesriigi siseriiklik õigus viitab selle direktiivi sätetele, et määratleda vaid riigisisesele olukorrale kohaldatavad eeskirjad. Sellisel juhul on ilmselt ühenduse huvides lahknevate tõlgenduste vältimiseks tulevikus ühenduse õigusest tulenevate sätete ühetaoline tõlgendamine, olenemata sellest, mis asjaoludel neid kohaldatakse (vt 16. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-3/04: Poseidon Chartering, EKL 2006, lk I-2505, punktid 15 ja 16 ning seal viidatud kohtupraktika).

49 Käesolevas kohtuasjas rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et seadus elamis- ja varjupaigaõigust käsitlevate direktiivide rakendamise kohta, mis jõustus 28. augustil 2007 ning millest tuleneb AsylVfG § 73 lõike 1 uus redaktsioon, võttis üle direktiivi artiklid 11 ja 14, piiramata seejuures nende ajalist kohaldatavust, nii et need siseriiklikud sätted on kohaldatavad enne direktiivi jõustumist esitatud rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes.

50 Neil asjaoludel tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele vastata.

Eelotsuse küsimused

Sissejuhatavad märkused

- 51 Direktiiv võeti vastu eeskätt EÜ artikli 63 esimese lõigu punkti 1 alapunkti c alusel, mille kohaselt Euroopa Liidu Nõukogu pidi võtma kooskõlas Genfi konventsiooniga ning teiste asjakohaste lepingutega varjupaika käsitlevad meetmed kolmandate riikide kodanike pagulaseks tunnistamise miinimumnõuete valdkonnas.
- 52 Direktiivi põhjendustest 3, 16 ja 17 ilmneb, et Genfi konventsioon kujutab endast pagulaste kaitse alase rahvusvahelise õiguskorra nurgakivi ning et pagulasseisundi andmise tingimusi ning seisundi sisu käsitlevad direktiivi sätteid võeti vastu selleks, et aidata liikmesriikide pädevaid siseriiklikke asutusi nimetatud konventsiooni kohaldamisel, tuginedes ühistele mõistetele ja tingimustele.
- 53 Direktiivi sätteid tuleb seega tõlgendada direktiivi ülesehitust ja eesmärki arvestades ning kooskõlas Genfi konventsiooni ja teiste EÜ artikli 63 esimese lõigu punktis 1 viidatud asjakohaste lepingutega.

- 54 Lisaks tuleb direktiivi sätteid vastavalt direktiivi põhjendusele 10 tõlgendada põhiõigusi ning iseäranis hartas tunnustatud põhimõtteid austades.

Esimene küsimus

- 55 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas direktiivi artikli 11 lõike 1 punkti e tuleb tõlgendada nii, et isik kaotab oma pagulasseisundi siis, kui on ära langenud pagulasseisundi tunnustamise aluseks olnud põhjendatud kartus ühel direktiivi artikli 2 punktis c nimetatud põhjusel tagakiusamise ees ning ka muudel põhjustel ei pea pagulane tundma kartust „tagakiusamise” ees direktiivi artikli 2 punkti c mõttes.
- 56 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et direktiivi artikli 2 punkti c kohaselt on pagulane eeskätt kolmanda riigi kodanik, kes „põhjendatud kartuse tõttu” rassilise, usulise, rahvusl, poliitilistel vaadetel või teatavasse sotsiaalsesse gruppi kuulumisel põhineva „tagakiusamise ees” viibib väljaspool kodakondsuse riiki ja ei saa või „kõnealuse kartuse tõttu” ei taha anda ennast nimetatud riigi „kaitse” alla.
- 57 Asjaomane kolmanda riigi kodanik peab seega tema päritolumaal esinevate asjaolude tõttu põhjendatult kartma tagakiusamist vähemalt ühel direktiivis ja Genfi konventsioonis nimetatud viiest põhjusest.

- 58 Sellised asjaolud näitavad nimelt, et kolmas riik ei kaitse oma kodanikke tagakiusamisaktide eest.
- 59 Nende tõttu ei ole huvitatud isikul võimalik või ta keeldub õigustatult andmast end oma päritoluriigi „kaitse” alla direktiivi artikli 2 punkti c tähenduses, st selle riigi võime tähenduses tagakiusamisakte ennetada või nende eest karistusi määrata.
- 60 Need on seega pagulasseisundi andmisel määrava tähtsusega.
- 61 Direktiivi artikli 4 lõike 1 kohaselt hinnatakse pagulasseisundi andmisel fakte ja asjaolusid koostöös taotleja esitajaga.
- 62 Direktiivi artikli 13 kohaselt annab liikmesriik taotlejale pagulasseisundi, kui viimane vastab eeskätt direktiivi artiklites 9 ja 10 sätestatud nõuetele.
- 63 Direktiivi artikkel 9 määratleb elemendid, mis võimaldavad käsitada tegusid tagakiusamisena. Selles osas täpsustab artikli 9 lõige 1, et asjaomased asjaolud peavad olema olemuse või kordumise poolest „piisavalt tõsised”, et need kujutaksid endast „põhiliste inimõiguste rasket rikkumist”, või olema mitmesuguste meetmete kogum, mis on „piisavalt raske”, et mõjutada isikut samal viisil nagu „põhiliste inimõiguste raske rikkumine”.

- 64 Direktiivi artikli 9 lõikes 3 on lisatud, et direktiivi artiklis 10 nimetatud tagakiusamise põhjuste ja tagakiusamisaktide vahel peab olema seos.
- 65 Direktiivi artikli 11 lõike 1 punkt e ning samuti Genfi konventsiooni artikli 1 jaotise C lõige 5 näevad ette pagulasseisundi kaotamise, kui on lakanud olemast asjaolud, millega seoses isikut pagulaseks tunnustati, ehk teisisõnu siis, kui pagulasseisundi andmise tingimused ei ole enam täidetud.
- 66 Sätestades, et kui „olemast on lakanud” nimetatud asjaolud, siis kolmanda riigi kodanik „ei saa enam jätkuvalt keelduda andmast end selle riigi kaitse alla, mille kodakondsus tal on”, kehtestab nimetatud artikkel oma sõnastuse kaudu põhjusliku seose asjaolude muutumise ja selle vahel, et huvitatud isik ei saa jätkuvalt keelduda ega seega säilitada oma pagulasseisundit juhul, kui selle aluseks olev tagakiusamishirm ei näi enam olevat põhjendatud.
- 67 Kuivõrd selles artiklis nähakse ette, et kolmanda riigi kodanik „ei saa enam jätkuvalt keelduda” andmast end oma päritoluriigi kaitse alla, siis tuleneb sellest, et kõnealune „kaitse” on sama, mis seni puudus ehk kaitse direktiivis nimetatud tagakiusamisaktide eest.
- 68 Seega kujutavad asjaolud, mis tõendavad päritoluriigi võimetust või vastupidi võimet tagada kaitse tagakiusamise eest, endast otsustavat hindamiselementi, millest tulenevalt pagulasseisund kas antakse või pagulasseisund vastupidi lõppeb.

- 69 Seega lõppeb pagulasseisund niipea, kui asjaomase kolmanda riigi kodaniku päritoluriigis ei esine enam asjaolusid, mis tõendaksid nimetatud riigi võimetust tagada talle kaitse tagakiusamisaktide eest, mida tema suhtes rakendatakse ühel direktiivi artikli 2 punktis c nimetatud viiest põhjusest. Selline pagulasseisundi lõppemine eeldab seega seda, et asjaolude muutumine on kõrvaldanud põhjused, mis tingisid pagulasseisundi andmise.
- 70 Selleks et järeldada, et pagulase tagakiusamishirm ei ole enam põhjendatud, peavad pädevad ametiasutused direktiivi artikli 7 lõike 2 kohaselt pagulase isiklikku olukorda arvestades välja selgitama, kas kõnealuses kolmandas riigis kaitse pakkuja või pakkujad on astunud mõistlikke samme, et vältida tagakiusamist, kas nende käsutuses on seega eeskätt tõhus õigussüsteem tagakiusamisena käsitatavate tegude avastamiseks, menetlemiseks ja karistuse määramiseks, ning kas see kaitse on huvitatud kolmanda riigi kodanikule tema pagulasseisundi lõppemise korral kättesaadav.
- 71 Selle väljaselgitamiseks peavad pädevad ametiasutused eelkõige hindama tingimusi, milles tegutsevad ühelt poolt institutsioonid, ametiasutused ja julgeolekujõud ning teiselt poolt mis tahes sellised kolmanda riigi grupid või üksused, mis võivad oma tegevuse või tegevusetuse tõttu põhjustada pagulasseisundiga isiku suhtes tagakiusamisakte isiku tagasipöördumisel sellesse riiki. Direktiivi faktide ja asjaolude hindamist käsitleva artikli 4 lõike 3 kohaselt peavad need ametiasutused arvestama päritoluriigi õigusnorme ja nende kohaldamise viisi ja seda, kuidas põhiliste inimõiguste järgimine on selles riigis tagatud.

- 72 Direktiivi artikli 11 lõige 2 näeb muu hulgas ette, et pädevate ametiasutuste poolt tuvastatud asjaolude muutumine peab olema „nii olulise ja püsiva iseloomuga”, et pagulase tagakiusamishirmu ei saa enam lugeda põhjendatuks.
- 73 Asjaolude muutumine on „olulise ja püsiva iseloomuga” direktiivi artikli 11 lõike 2 tähenduses siis, kui asjaolud, millel põhines pagulase tagakiusamishirm, võib lugeda kestvalt kõrvaldatuks. Hinnang, et asjaolud on muutunud oluliselt ja püsivalt, eeldab seega põhjendatud kartuse puudumist selliste tagakiusamisaktide ees, mis kujutavad endast põhiliste inimõiguste rasket rikkumist direktiivi artikli 9 lõike 1 tähenduses.
- 74 Tuleb täpsustada, et kaitse pakkuja või pakkujad, kellega seoses päritoluriigis asjaolude muutumise tegelikkust hinnatakse, on vastavalt direktiivi artikli 7 lõikele 1 riik või riiki või olulist osa riigi territooriumist valitsevad parteid või organisatsioonid, sealhulgas rahvusvahelised organisatsioonid.
- 75 Selles viimases küsimuses tuleb tunnistada, et direktiivi artikli 7 lõikega 1 ei ole vastuolus see, kui kaitse tagavad rahvusvahelised organisatsioonid, sealhulgas kolmanda riigi territooriumil asuvate rahvusvaheliste relvajõudude abil.

76 Eelnevaid kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi artikli 11 lõike 1 punkti e tuleb tõlgendada järgmiselt:

- isik kaotab oma pagulasseisundi siis, kui arvestades asjaolude olulise ja püsiva muutumisega asjassepuutuvas kolmandas riigis on ära langenud asjaolud, mille tõttu oli tal põhjendatud hirm tagakiusamise ees ühel direktiivi artikli 2 punktis c nimetatud põhjusel ja millest tulenevalt talle pagulasseisund anti, ning pagulane ei pea ka muudel põhjustel kartma „tagakiusamist” direktiivi artikli 2 punkti c mõttes;

- asjaolude muutumise hindamisel peavad liikmesriigi pädevad ametiasutused pagulase isiklikku olukorda arvestades välja selgitama, kas direktiivi artikli 7 lõikes 1 viidatud kaitse pakkuja või pakkujad on astunud mõistlikke samme, et vältida tagakiusamist, kas nende käsutuses on seega eeskätt tõhus õigussüsteem tagakiusamisena käsitatavate tegude avastamiseks, menetlemiseks ja karistuse määramiseks, ning kas see kaitse on huvitatud kolmanda riigi kodanikule tema pagulasseisundi lõppemise korral kättesaadav;

- direktiivi artikli 7 lõike 1 punktis b nimetatud kaitse pakkujate hulka võivad kuuluda rahvusvahelised organisatsioonid, kes valitsevad riiki või olulist osa riigi territooriumist, sealhulgas riigi territooriumil asuvate rahvusvaheliste relvajõudude abil.

Teine küsimus

- 77 Arvestades esimesele küsimusele antud vastust ning käesoleva kohtuotsuse punktides 74 ja 75 toodud täpsustusi, ei ole teisele küsimusele vaja vastata.
- 78 Sellegipoolest, mis puudutab teise küsimuse alapunkti b, siis tuleb igal juhul rõhutada, et direktiiv reguleerib mõiste „rahvusvaheline kaitse” raames kahte eri kaitsekorda – ühelt poolt pagulasseisund ja teiselt poolt täiendava kaitse seisund –, kuivõrd direktiivi artikli 2 punkt e sätestab, et täiendava kaitse nõuetele vastav isik on isik, „kes ei kvalifitseeru pagulaseks”.
- 79 Seega ei saa nende kahe kaitsekorra vastavat kohaldamisala eiramata seada pagulasseisundi lõppemist sõltuvusse selle tuvastamisest, et teise kaitsekorra kohaldamise tingimused ei ole täidetud.
- 80 Direktiivi süsteemis toimub pagulasseisundi võimalik lõppemine nii, et see ei kahjusta asjaomase isiku õigust taotleda täiendava kaitse seisundit, kui esinevad kõik direktiivi artiklis 4 nimetatud vajalikud elemendid, et tuvastada, et on täidetud kõik sellise kaitse andmist õigustavad tingimused, mis on sätestatud direktiivi artiklis 15.

Kolmas küsimus

Sissejuhatavad märkused

- 81 Kolmas küsimus puudutab olukorda, kus eeldatavasti on juba tuvastatud nende asjaolude lakkamine, mille alusel pagulasseisundit tunnustati.
- 82 Küsimus puudutab tingimusi, mille alusel pädevad ametiasutused selgitavad pärast nimetatud tuvastust ja enne pagulasseisundi lõppemise tuvastamist vajaduse korral välja, kas esineb muid asjaolusid, mis õigustaksid huvitatud isiku tagakiusamishirmu.
- 83 Selline väljaselgitamine eeldab seega samasugust hindamist nagu esialgse pagulasseisundi taotluse läbivaatamisel.

Kolmanda küsimuse alapunkt a

- 84 Kolmanda küsimuse alapunktiga a soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas olukorras, kus asjaolud, mille alusel tunnustati isik pagulaseks, on ära langenud ja liikmesriigi pädevad ametiasutused on välja selgitamas, kas esineb muid asjaolusid, mis õigustaksid asjaomase isiku tagakiusamishirmu kas samal põhjusel kui alguses või muul direktiivi artikli 2 punktis c nimetatud põhjusel, tuleb nendest muudest asjaoludest tuleneva ohu hindamisel lähtuda samast tõenäosuskriteeriumist, millest lähtuti pagulaseks tunnistamisel.

85 Selles osas tuleb meelde tuletada, et:

- seda tõenäosuskriteeriumi kohaldatakse selle hindamisel, kui suur on tagakiusamisaktide tegeliku toimumise oht teatud konkreetsetes kontekstis, nagu see on tuvastatud liikmesriigi ja huvitatud isiku vahelise koostöö raames, millele viitavad direktiivi artikli 4 lõige 1 ja artikli 14 lõige 2;

- direktiivi artikli 9 lõike 1 kohaselt peavad asjaomased uuritavad faktid olema piisavalt tõsised.

86 Tuleb tunnistada, et juba ainuüksi asjaolude paikapidavuse osas võivad raskused, mis esinevad kõigepealt asjaolude hindamiseks vajalike asjaomaste elementide kogumisel, olla vastavalt konkreetsele juhule suuremad või väiksemad.

87 Selles osas ei ole isikul, kes pärast aastaid pagulasena väljaspool oma päritoluriiki elamist viitab muudele asjaoludele tagakiusamishirmu põhjendamiseks, tavaliselt samu võimalusi oma päritoluriigis esineva ohu hindamiseks kui taotlejal, kes on äsja oma päritoluriigist lahkunud.

88 Seevastu nõudlikkuse tase, millest lähtudes tuleb seejärel hinnata kogutud elemente, ei ole erinev pagulasseisundi taotluse uurimisel ja pagulasseisundi säilitamise küsimuse uurimisel, kui pagulasseisundi andmise aluseks olnud asjaolude lakkamise tuvastamise järel hinnatakse muid asjaolusid, mis võivad olla tekitanud põhjendatud tagakiusamishirmu.

- 89 Nimelt käsitleb hindamine nendes kahes uurimisstaadiumis sama küsimust, kas tuvastatud asjaolud kujutavad endast sellist ohtu, millest tulenevalt asjaomasel isikul on põhjust tema isiklikku olukorda arvestades karta, et tagakiusamisaktid toimuvad ka tegelikult.
- 90 Sellise ohu tõsidust peab igal juhul hindama tähelepanelikult ja ettevaatlikult, kuna kõne all on isikupuutumatus ja -vabadus, mis kuuluvad liidu põhiväärtuste hulka.
- 91 Seega tuleb kolmanda küsimuse alapunktile a vastata, et kui pagulasseisundi andmise aluseks olnud asjaolud on lakanud olemast ja kui liikmesriigi pädevad ametiasutused on välja selgitamas, kas esineb muid asjaolusid, mis õigustaksid asjaomase isiku tagakiusamishirmu kas samal põhjusel kui alguses või mõnel muul direktiivi artikli 2 punktis c nimetatud põhjusel, tuleb nendest muudest asjaoludest tuleneva ohu hindamisel lähtuda samast tõenäosuskriteeriumist, millest lähtuti pagulaseks tunnistamisel.

Kolmanda küsimuse alapunkt b

- 92 Kolmanda küsimuse alapunktiga b soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas direktiivi artikli 4 lõige 4 – kuivõrd see annab aimu eelnenud tagakiusamisaktide või tagakiusamise ähvarduste tõenduslikust jõust – on kohaldatav siis, kui pädevad ametiasutused kavatsesid tunnistada pagulasseisundi direktiivi artikli 11 lõike 1 punkti e alusel kehtetuks ja huvitatud isik tugineb põhjendatud tagakiusamishirmu jätkumise õigustamiseks muudele asjaoludele kui need, mille alusel teda pagulasena tunnustati.

- 93 Selles osas tuleb märkida, et direktiivi artikli 4 lõige 4 kohaldub siis, kui pädevad ametiasutused peavad hindama, kas nende uuritavad asjaolud õigustavad taotleja põhjendatud tagakiusamishirmu.
- 94 Sellise olukorraga on tegemist esiteks ja eelkõige esialgse pagulasseisundi taotluse uurimisel, kui taotleja viitab eelnenud tagakiusamisaktidele või tagakiusamise ähvardustele kui märkidele sellest, et tema kartus kõnealuse tagakiusamise kordumise ees tagasipöördumisel päritoluriiki on põhjendatud. Direktiivi artikli 4 lõikes 4 sellistele eelnenud aktidele või ähvardustele omistatud tõendusliku jõuga arvestavad pädevad ametiasutused direktiivi artikli 9 lõikest 3 tuleneval tingimusel, et nendel aktidel ja ähvardustel on seos tagakiusamise põhjusega, millele kaitse taotleja viitab.
- 95 Esitatud küsimuses käsitatud juhul on hindamine, mille pädevad ametiasutused peavad läbi viima seoses nendest asjaoludest, mille alusel pagulasseisund anti, erinevate muude asjaolude esinemisega, samasugune esialgse taotluse uurimisel läbiviidud hindamisega, nagu märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 83.
- 96 Seetõttu võib sellisel juhul kohaldada direktiivi 4 lõiget 4, kui esinevad eelnenud tagakiusamisaktid või tagakiusamise ähvardused ning neil on seos asjaomasel staadiumis uuritava tagakiusamise põhjusega.
- 97 Nii võib see olla eeskätt siis, kui pagulane viitab muule tagakiusamise põhjusele kui see, mida võeti arvesse pagulasseisundi andmisel, ning:
- enne selle isiku poolt esialgse rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist said talle osaks tagakiusamisaktid või tagakiusamise ähvardused mainitud muul põhjusel, kuid ta ei tuginenud neile taotluse esitamisel;

- sellele isikule said nimetatud põhjusel osaks tagakiusamisaktid või tagakiusamise ähvardused pärast tema lahkumist päritolumaalt ning nende aktide või ähvarduste allikaks on tema päritoluriik.
- 98 Seevastu juhul, kui pagulane, kes tugineb samale tagakiusamise põhjusele kui see, mida võeti arvesse pagulasseisundi andmisel, väidab pädevatele ametiasutustele vastu, et nende asjaolude lakkamise järel, mille alusel talle pagulasseisund anti, ilmnesisid muud asjaolud, mis põhjustavad samal põhjusel tagakiusamise hirmu, ei kuulu läbiviidav hindamine tavaliselt mitte direktiivi artikli 4 lõike 4 kohaldamisalasse, vaid hoopis direktiivi artikli 11 lõike 2 kohaldamisalasse.
- 99 Nimelt peavad pädevad ametiasutused viimase sätte raames hindama, kas viidatud asjaolude muutumine, mis seisneb näiteks teatud tagakiusaja kadumises ja sellele järgnevas uue tagakiusaja esilekerkimises, on nii olulise iseloomuga, et pagulase tagakiusamishirmu ei saa enam lugeda põhjendatuks.
- 100 Seega tuleb kolmanda küsimuse alapunktile b vastata, et:
- direktiivi artikli 4 lõike 4 – kuivõrd see annab aimu eelnenud tagakiusamisaktide või tagakiusamise ähvarduste tõenduslikust jõust – võib olla kohaldatav siis, kui pädevad ametiasutused kavatsesid tunnistada pagulasseisundi kehtetuks direktiivi artikli 11 lõike 1 punkti e alusel ja huvitatud isik tugineb põhjendatud tagakiusamishirmu jätkumise õigustamiseks muudele asjaoludele kui need, mille alusel teda tunnustati pagulasena;

- see on tavaliselt nii siiski vaid siis, kui tagakiusamise põhjus on erinev sellest põhjusest, mida võeti arvesse pagulasseisundi andmisel, ning kui esinevad eelnenud tagakiusamisaktid või tagakiusamise ähvardused, millel on seos asjaomases staadiumis uuritava tagakiusamise põhjusega.

Kohtukulud

- ¹⁰¹ Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotamise siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

- 1. Nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/83/EÜ (miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta) artikli 11 lõike 1 punkti e tuleb tõlgendada järgmiselt:**
 - **isik kaotab oma pagulasseisundi siis, kui arvestades asjaolude olulise ja püsiva muutumisega asjassepuutuvas kolmandas riigis on ära langenud asjaolud, mille tõttu oli tal põhjendatud hirm tagakiusamise ees ühel**

direktiivi 2004/83 artikli 2 punktis c nimetatud põhjusel ja millest tulenevalt talle pagulasseisund anti, ning pagulane ei pea ka muudel põhjustel kartma „tagakiusamist” direktiivi 2004/83 artikli 2 punkti c mõttes;

- asjaolude muutumise hindamisel peavad liikmesriigi pädevad ametiasutused pagulase isiklikku olukorda arvestades välja selgitama, kas direktiivi 2004/83 artikli 7 lõikes 1 viidatud kaitse pakkuja või pakkujad on astunud mõistlikke samme, et vältida tagakiusamist, kas nende käsutuses on seega eeskätt tõhus õigussüsteem tagakiusamisena käsitatavate tegude avastamiseks, menetlemiseks ja karistuse määramiseks, ning kas see kaitse on huvitatud kolmanda riigi kodanikule tema pagulasseisundi lõppemise korral kättesaadav;**

- direktiivi 2004/83 artikli 7 lõike 1 punktis b nimetatud kaitse pakkujate hulka võivad kuuluda rahvusvahelised organisatsioonid, kes valitsevad riiki või olulist osa riigi territooriumist, sealhulgas riigi territooriumil asuvate rahvusvaheliste relvajõudude abil.**

2. Kui pagulasseisundi andmise aluseks olnud asjaolud on lakanud olemast ja kui liikmesriigi pädevad ametiasutused on välja selgitamas, kas esineb muid asjaolusid, mis õigustaksid asjaomase isiku tagakiusamishirmu kas samal

põhjusel kui alguses või mõnel muul direktiivi 2004/83 artikli 2 punktis c nimetatud põhjusel, tuleb nendest muudest asjaoludest tuleneva ohu hindamisel lähtuda samast tõenäosuskriteeriumist, millest lähtuti pagulaseks tunnistamisel.

3. Direktiivi 2004/83 artikli 4 lõige 4 – kuivõrd see annab aimu eelnenud tagakiusamisaktide või tagakiusamise ähvarduste tõenduslikust jõust – võib olla kohaldatav siis, kui pädevad ametiasutused kavatsevad tunnistada pagulasseisundi kehtetuks direktiivi 2004/83 artikli 11 lõike 1 punkti e alusel ja huvitatud isik tugineb põhjendatud tagakiusamishirmu jätkumise õigustamiseks muudele asjaoludele kui need, mille alusel teda tunnustati pagulasena. See on tavaliselt nii siiski vaid siis, kui tagakiusamise põhjus on erinev sellest põhjusest, mida võeti arvesse pagulasseisundi andmisel, ning kui esinevad eelnenud tagakiusamisaktid või tagakiusamise ähvardused, millel on seos asjaomases staadiumis uuritava tagakiusamise põhjusega.

Allkirjad